

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

RADNI ODNOSI – RAZVOJ I IZAZOVI

UDK 349.2(497.5)(047)

Iva Bjelinski Radić, mag. iur.*

Katedra za radno i socijalno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji s Ministarstvom rada i mirovinskog sustava, organizirala je prvu po redu međunarodnu konferenciju pod nazivom *Radni odnosi – razvoj i izazovi*. Konferencija je održana 13. travnja 2015. godine u Zagrebu u Preporodnoj dvorani Narodnog doma Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (Opatička 18). U uvjetima višegodišnje gospodarske krize, proračunskog deficita i makroekonomskih neravnoteža, cilj konferencije bio je razmotriti probleme dosadašnjeg razvoja, sadašnjeg stanja i perspektive razvoja radnih odnosa. U tom su kontekstu razmatrani pravni, ekonomski i socijalni aspekti mogućeg razvoja radnih odnosa u Republici Hrvatskoj. Uspješnom organizacijom konferencije također je na simboličan način obilježeno 20 godina od donošenja prvog hrvatskog Zakona o radu, koji je prihvaćen u svibnju 1995. godine. Pored nastavnika s Katedre za radno i socijalno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, na konferenciji su kao izlagači sudjelovali i ugledni domaći i strani gosti: profesor emeritus Manfred Weiss sa Sveučilišta Goethe u Frankfurtu, izv. prof. dr. sc. Martin Risak sa Sveučilišta u Beču te dr. sc. Danijel Nestić s Ekonomskog instituta u Zagrebu. Ova jednodnevna konferencija bila je podijeljena u tri dijela, a ukupno je prezentirano sedam izlaganja vezanih uz tematiku dosadašnjeg razvoja i izazova budućeg mogućeg razvoja radnih odnosa u Republici Hrvatskoj.

Konferencija je otvorena pozdravnim govorima i uvodnim izlaganjima koja su održali: NJ. E. Branko Baričević, veleposlanik i voditelj Predstavništva Europske komisije u Republici Hrvatskoj, prof. dr. sc. Hrvoje Sikirić, dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te prof. dr. sc. Mirando Mrsić, dr. med., ministar rada i mirovinskog sustava. Ministar rada i mirovinskog sustava Mirando Mrsić u uvodnom je govoru istaknuo da bi se razvoj radnih odnosa u Hrvatskoj trebao temeljiti na jakim sindikatima, djelovanju radnika kroz radnička vijeća, velikim socijalnim i radnim pravima, tripartitnom odnosu i dijalogu te razvijanju sektorskog djelovanja, uz posebnu pozornost prema politici plaća. Ministar je naglasio da se izmjenama Zakona u radu ubuduće namjerava pristupiti integrativno, zajednički s predstavnicima poslodavaca, sindikata i sudaca radnih sudova. Prema mišljenju ministra Mrsića, fleksibilizacija radnih odnosa ostvarena izmjenama Zakona o

* Iva Bjelinski Radić, mag. iur., asistentica na Katedri za radno i socijalno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

radu nije dovela do smanjenja radničkih prava, nego je omogućila da se poslodavci lakše i brže prilagode tržišnim uvjetima, povećaju konkurentnost i sačuvaju radna mjesta koja daju socijalnu sigurnost, budući da plaća znači sigurnost i bijeg od siromaštva.

Nakon uvodnog dijela uslijedila su izlaganja u okviru prve sekcije, koju je moderirala izv. prof. dr. sc. Ivana Grgurev s Katedre za radno i socijalno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu. Dr. sc. Danijel Nestić (Ekonomski institut u Zagrebu) održao je izlaganje na temu osnovnih gospodarskih i socijalnih pokazatelja hrvatskog tržišta rada, u kojem je iznio niz gospodarskih pokazatelja za Republiku Hrvatsku i zemlje u srednjoj i istočnoj Europi te je zaključio da se Hrvatska polako možda i oporavlja, ali da druge zemlje to čine puno brže i bolje. Dr. sc. Nestić naglasio je da Hrvatska zaostaje u ekonomskom razvoju u odnosu na usporedive zemlje Europske unije te da je stopa zaposlenosti u Hrvatskoj, uz Grčku, najniža u Europskoj uniji, što upućuje na slabo korištenje raspoloživih resursa. Također je istaknuto da su zaposleni uglavnom zaštićeni od siromaštva, a velika „udaljenost“ od tržišta rada za znatan dio stanovništva predstavlja i socijalni i ekonomski rizik. Minimalna i prosječna plaća u Hrvatskoj više su nego u većini zemalja srednje i istočne Europe, dok je porezno opterećenje prosječnih plaća ispod prosjeka Europske unije. Sindikalna gustoća i pokrivenost radnika kolektivnim ugovorima postupno se smanjuju, dok u javnom sektoru pitanja kolektivnog pregovaranja ostaju iznimno važna i ekonomski i politički, uz brojne pravne izazove. Dr. sc. Nestić izlaganje je zaključio ekonomskim prognozama, koje najavljuju blagi rast BDP-a ove godine, uz neizvjesno kretanje zaposlenosti zbog nejasnih signala u pogledu trenutnog stanja tržišta rada.

Uslijedilo je izlaganje prof. dr. sc. Željka Potočnjaka (Pravni fakultet u Zagrebu), koji je iznio svoje viđenje razvoja i izazova hrvatskog radnog zakonodavstva iz nacionalne perspektive. Prof. Potočnjak je prikazao glavne značajke dosadašnjeg razvoja hrvatskog radnog zakonodavstva, kao i glavne aktualne izazove i probleme u radnim odnosima, te je ponudio neke sugestije za njihovo rješavanje. Prof. Potočnjak upozorio je da Hrvatskoj nedostaje sustavna i smisljena politika radnih odnosa, što se negativno odražava na gospodarski rast i zaposlenost. Naglasio je da treba definirati glavne probleme u radnim odnosima te zatim formirati politike koje će potaknuti njihov razvoj. Time će se osigurati stabilniji sustav i otkloniti potreba za prečestim mijenjanjem zakona, što uzrokuje veliku pravnu nesigurnost. Prof. Potočnjak smatra kako bi bilo dobro da se u trenutku kada nema velikih konflikata oko donošenja nekih zakona otvori rasprava o tome i dobije viđenje struke, akademske zajednice, političkih stranaka, sindikata i poslodavaca. Kao neka od mogućih rješenja postojećih glavnih problema u radnim odnosima naveo je: pojednostavnjenje i stabilizaciju zakonskog uređenja, ubrzanje radnih sporova (naročito u pogledu skraćivanja roka u kojem Vrhovni sud zauzima stajalište o spornim tumačenjima zakona), smanjenje intervencije države u radne odnose otvaranjem većeg prostora za individualno i kolektivno pregovaranje, poticanje razvoja radničkih vijeća i drugih oblika radničke participacije, afirmaciju fleksibilnih oblika zapošljavanja kao prvu stepenicu pri ulasku na tržište rada te pojednostavnjenje i fleksibilizaciju ograničenja pri organizaciji radnog vremena.

Drugu sekciju, koju je moderirala doc. dr. sc. Ivana Vukorepa s Katedre za radno i socijalno pravo Pravnog fakulteta u Zagrebu, otvorilo je izlaganje profesora emeritusa Manfreda Weissa (Sveučilište Goethe u Frankfurtu). Profesor Weiss je zajedno s profesorom Potočnjakom pisao prvi hrvatski Zakon o radu, koji je uvelike našao uzor u njemačkom zakonodavstvu. Profesor Weiss je 20 godina od donošenja prvog Zakona o radu dao svoje viđenje razvoja i izazova hrvatskog radnog zakonodavstva iz međunarodne perspektive. Uslijedilo je predavanje izv. prof. dr. sc. Martina Risaka (Sveučilište u Beču) na temu netipičnih i novih oblika rada, koji se sve češće pojavljuju kao rezultat fleksibilizacije tržišta rada, odnosno smanjivanja troškova i rizika poslovanja koje standardizirani oblici zapošljavanja nose sa sobom. Prof. Risak je u izlaganju prvo objasnio glavne razlike između standardnih i netipičnih oblika rada, pri čemu je kao tri glavna netipična oblika rada naveo rad u nepunom radnom vremenu, rad na određeno vrijeme i rad preko agencija za privremeno zapošljavanje. U drugom dijelu predavanja prof. Risak je upozorio na pojavu „novih“ oblika rada, koje je predstavio na primjeru *crowdsourcinga*.

Treća sekcija, koju je moderirala pomoćnica ministra rada i mirovinskog sustava gđa Marina Kasunić Peris, započela je osvrtom na pristup Suda Europske unije pri rješavanju predmeta iz područja socijalnog prava, koji je iznio g. Saša Sever (Sud EU-a). U nastavku je izv. prof. dr. sc. Ivana Grgurev (Pravni fakultet u Zagrebu) izložila svoja kritička promišljanja o recentnom uređenju pojedinačnih radnih odnosa u Republici Hrvatskoj, pri čemu se osobito osvrnula na fleksibilizaciju pojedinačnih radnih odnosa te nejasnoće, propuste i probleme u primjeni mjerodavnih zakonskih norma. Treća je sekcija zaključena kritičkim osvrtom doc. dr. sc. Viktora Gotovca (Pravni fakultet u Zagrebu) na aktualno zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj na području kolektivnih radnih odnosa. Doc. Gotovac je upozorio na brojna otvorena pitanja u području kolektivnih radnih odnosa, a kao glavne probleme istaknuo je nepreglednost i nestabilnost zakonskog uređenja, duboku politiziranost kolektivnih radnih odnosa, opadanje članstva u sindikatima, opadanje pokrivenosti kolektivnim ugovorima, fragmentiranost sindikalne scene te nesposobnost države.

Nakon zanimljive diskusije konferencija je zatvorena završnim govorima te zahvalama izlagačima, moderatorima i organizatorima.